

Vappupuhe 2026: Reilun työn ja tulevaisuuden puolesta

Arvoisat vapun viettäjät, hyvät toverit ja ystävät!

Vappu on meidän kaikkien yhteinen juhla, ennen kaikkea työntekijöiden ja opiskelijoiden juhla. On ilo olla täällä tänään juhlimassa Jyväskylän perinteikästä työväen vappua. Tänään emme ainoastaan muistele saavutettuja oikeuksia, vaan katsomme tiukasti eteenpäin: miten rakennamme Suomen, jossa oikeudenmukaisuus voittaa eriarvoisuuden?

Aika tämän hallituskauden alusta tähän päivään on ollut poikkeuksellisen raskas. Olemme nähneet, kuinka Orpo-Purran oikeistohallituksen linja on muuttanut maatamme. Eriarvoisuutta ei ole vain lisätty, se on sementoitu rakenteisiin. Sosiaaliturvaa on leikattu, työmarkkinoita rapautettu ja työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia kavennettu tavalla, jota emme olisi vielä muutama vuosi sitten uskoneet todeksi.

Työmarkkinoilla sopimisen tasapainoa on siirretty useilla eri laajuisilla sopimiseen vaikuttavilla lakimuutoksilla. Lakko-oikeuden rajoitukset ja valtakunnansovittelijan käsien sitominen on tehty yhdestä syystä: jotta palkansaajan ääni neuvottelupöydissä olisi hiljaisempi. Hallitus on toteuttanut elinkeinoelämän kabineteissa luotua käsikirjoitusta, jossa yhteinen sopiminen on korvattu sanelemisella.

Hyvät kuulijat,

Ensi keväänä käydään eduskuntavaalit. Vuoden päästä koittavat vaalit ovat tällä kertaa myös työehtovaalit. Kun hallitus on astunut reviirille, jossa päätösvalta on siirretty työmarkkinajärjestöiltä eduskunnalle, se tarkoittaa, että jatkossa yhä useammasta työelämän kysymyksestä päätetään poliittisesti eduskunnassa. Tämä suunta on huolestuttava. Suomi on tunnettu hyvinvointivaltiona, jonka kiinteänä osana ovat olleet asioistaan sopivat työmarkkinajärjestöt.

Vaikka elinkeinoelämässä on voimia, jotka haluavat murtaa ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden, me osoitamme tänään, että yhteistyö on edelleen suurin voimamme.

Kun työmarkkinoiden rakenteita rikotaan, vaarannetaan koko suomalainen sopimusyhteiskunta. Epävarmuus ei palvele edes pientä tai keskisuurta kotimaista yrittäjää. Päinvastoin se avaa ovia ulkomaiselle halpatyövoimalle ja toimijoille, jotka eivät välitä reiluista palkoista tai turvallisista työoloista. Siksi me sanomme: Suomi tarvitsee vahvoja ja sitovia työehtosopimuksia nyt enemmän kuin koskaan. Myös työehtojen kierto, oli kyse sitten alustataloudesta tai työvoiman riistosta, on saatava loppumaan. Samaa työtä on tehtävä samoilla ehdoilla.

Myös työeläkejärjestelmämme on noussut julkiseen keskusteluun. Ei siksi, että eläkejärjestelmässämme olisi jotakin korjattavaa vaan siksi, että työntekijöiden neuvottelemiin eläkevaroihin haluttaisiin päästä käsiksi. Näillä rahoilla haluan paikata muita valtion talouden ongelma kohtia. Tämä ei yksinkertaisesti käy! Toimiva työeläkejärjestelmä on kuitenkin pohja sille, että jokainen palkansaajan on mahdollista ikääntyä arvokkaasti. On hyvä muistaa, että jos eläketurva heikkenee nyt tai jatkossa siitä syntyvän turvan heikennyksen maksaa loppukädessä veronmaksaja joka tapauksessa. Hyvinvointivaltiomme lupaukseen täytyy kuulua turvattu toimeentulo tilanteessa, kun tilanteessa ja hyvä niin.

Vaikka vastakkainasettelu on lisääntynyt, me emme ole murtuneet. SAK:laiset liitot päättivät viime neuvottelukierroksella, että palkansaajien ostovoimakuoppa on täytettävä. Nyt voimme todeta, että tuo kuoppa alkaa olla kurottu umpeen. Suuri kiitos tästä kuuluu ammattiliittojen jäsenille, jotka ovat mahdollistaneet tulokset omalla järjestäytymisellään. Nyt on aika asettaa seuraava tavoite: työelämän kehittäminen kohti oikeudenmukaisempaa suuntaa.

Hyvät kuulijat,

Meillä on kuitenkin toivoa, mutta se vaatii meiltä rohkeita avauksia. Työn tekeminen on viime vuosikymmeninä tehostunut valtavasti. Teemme enemmän lyhyemmässä ajassa, paremmilla välineillä ja suuremmalla tuottavuudella kuin koskaan ennen. Silti työaika ei ole lyhentynyt samaa tahtia. Päinvastoin: kiire, kuormitus ja uupumus ovat lisääntyneet. Työn tuottavuuden hedelmät valuvat nyt liikaa vain omistajien osinkoihin.

Siksi viestini on selvä: työaika on lyhennettävä askel askeleelta. Lyhyempi työaika ei ole yllisyyttä, vaan välttämätön vastaus jaksamisongelmiin ja mielenterveyden kriisiin. Kun työ on inhimillistä, se on myös tuottavaa.

Työajan lyhentämisellä on myös toinen tärkeä ulottuvuus: työn jakaminen. Kun lyhennämme työaika, vapautuva työ on suunnattava niille, joille työmarkkinat ovat tällä hetkellä vaikeimmin saavutettavissa eli nuorille.

Nuorten asema työmarkkinoilla on tällä hetkellä kohtuuton. Moni haluaa töihin, mutta kohtaa vain suljettuja ovia. Vaaditaan kokemusta, jota ei voi saada ilman ensimmäistä työpaikkaa. Tarjotaan vain pätkiä ja epävarmuutta. Yhteiskunta, joka ei anna nuorilleen mahdollisuutta, vie heiltä uskon tulevaisuuteen.

Tällä hetkellä työ on kasautunut liian harvoille: osa uupuu liiallisen taakan alle, kun taas osa ei pääse tekemään ollenkaan. Tämä on poliittinen valinta, jota

voimme muuttaa. Siksi esitänkin sukupolvien välistä **Tasapainosopimusta**. Työn eriarvoinen jakautuminen tulee ratkaista sopimalla siitä, miten työtä tulevaisuudessa jaetaan.

Ammattiliittojen on uskallettava puhua työajan lyhentämisestä ei vain jaksamisen vuoksi, vaan myös siksi, että voimme tarjota nuorille polkuja työelämään. Ammattiyhdistysliike on kaikkien sukupolvien liike, ei vain harvojen. Kokeneet työntekijät tarvitsevat palautumista ja nuoret tarvitsevat mahdollisuuksia. Tästä hyötyy koko hyvinvointivaltio. Tähän sopimukseen on sitouduttava niin työmarkkinatoimijoiden kuin poliittisten päättäjienkin. Työajan lyhentäminen ja työn uudelleenjakaminen on solidaarisuusteko nuorten ja oikeudenmukaisemman työelämän puolesta. Työ ja toimeentulo kuuluvat kaikille.

Hyvät ystävät, arvoisat kuulijat!

Velkalaivalla pelottelu samalla, kun rikkaimmille annetaan veroalennuksia, ei voi mennä enää läpi. Ihmiset haluavat reilumpaa politiikkaa, reilua työtä ja turvaa!

Tarvitsemme tavoitteita, joihin kaikki voivat sitoutua. Tarvitsemme ammattiyhdistysliikettä, joka pitää työntekijän puolta, ja jäseniä, jotka uskovat yhteiseen voimaan. Liittoon järjestäytyminen on parasta turvaa epävarmuutta vastaan. Jatkossa liittojen on neuvoteltava sopimuksissaan etuja, joita vain jäsenet voivat saada!

Näytetään tänä vappuna, että kurjistava politiikka on tullut tiensä päähän. Rakennetaan Suomi, jossa työstä saa elämiseen riittävän palkan, jossa ikääntyminen on arvokasta ja jossa kukaan ei putoa turvaverkkojen läpi.

On kunnia-asia olla duunari!

Erinomaista vappua teille kaikille! Kiitos!